

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 39/08-100

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. februára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. P., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v súvislosti s neprijatím jej podaní urobených elektronickými prostriedkami a podpísaných zaručeným elektronickým podpisom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť B., a. s., o d m i e t a ako podanú oneskorene.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. decembra 2006 doručená sťažnosť spoločnosti B., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej aj „okresný súd“) v súvislosti s neprijatím jej podaní doručených okresnému súdu 19. októbra 2006 elektronickými prostriedkami a podpísaných zaručeným elektronickým podpisom. Sťažnosť bola doplnená podaním sťažovateľky doručeným ústavnému súdu 25. januára 2007 (o znalecký posudok) a podaním doručeným ústavnému súdu 13. septembra 2007.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je právnickou osobou založenou podľa slovenského právneho poriadku, ktorá je zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I. Sťažovateľka zastúpená právnym zástupcom ešte 31. marca 2006 kuriérom doručila okresnému súdu žaloby o vydanie platobných rozkazov vrátane príloh, pričom v zmysle § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) urobila tieto podania elektronickými prostriedkami. Podania boli podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, teda podľa zákona č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o elektronickom podpise“). Spolu so žalobami o vydanie platobných rozkazov sťažovateľka zároveň doručila okresnému súdu aj „*Sprievodný list k návrhu*“, v ktorom informovala okresný súd o svojich podaniach uskutočnených na DVD nosičoch. Okresný súd listom z 3. apríla 2006 sťažovateľke oznámil, že jej list nie je podaním podľa § 42 ods. 1 OSP, bol zaregistrovaný do registra Spr a nebol klasifikovaný ako podanie vo veci, a to vzhľadom na skutočnosť, že súdy nemajú k dispozícii elektronickú podateľňu, a preto v súčasnosti nie sú splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podaní elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov. Sťažovateľka reagovala listom z 26. apríla 2006, v ktorom uviedla, že sprievodný list k návrhu nie je podaním v zmysle § 42 ods. 1 OSP, lebo ako to vyplýva už z označenia listu, ide len o sprievodný list k návrhom, pričom návrhy na začatie konania (žaloby o vydanie platobných rozkazov) sú zaznamenané v elektronickej podobe na DVD nosiči a sú podpísané zaručeným elektronickým podpisom a opatrené časovou pečiatkou. Sťažovateľka tiež konštatovala, že podania boli urobené v súlade s § 42 ods. 1 OSP a boli riadne doručené, preto v zmysle § 82 ods. 1 OSP považuje sťažovateľka 31. marec 2006 za deň začatia konania. Sťažovateľka poukázala aj na to, že urobiť podanie elektronickými prostriedkami možno už od 1. mája 2002, pričom nie je vinou sťažovateľky, že okresný súd

nemá vytvorené podmienky na prijímanie takýchto podaní. Sťažovateľka v domnení, že okresný súd odstránil technické nedostatky, pre ktoré neprijal podanie z 31. marca 2006, urobila rovnakým spôsobom ako predtým 19. októbra 2006 nové podanie na okresný súd datované 11. októbra 2006. Znova teda zaslala okresnému súdu sprievodný list a jeden DVD nosič obsahujúci návrhy na vydanie platobných rozkazov spolu s prílohami, pričom návrhy boli podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Podania obsiahnuté na tomto druhom DVD nosiči obsahovali tie isté návrhy (týkali sa tých istých vecí) ako v prvom prípade. Okresný súd listom z 20. októbra 2006 sťažovateľke oznámil, že jej podanie urobené 19. októbra 2006 nie je možné prijať z dôvodu, že okresný súd nemá splnené podmienky na prijímanie podaní elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitného predpisu.

3. Sťažovateľka požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v súvislosti s neprijatím jej podaní urobených elektronickými prostriedkami a podpísaných zaručeným elektronickým podpisom (v bližšie označených konaniach). Ďalej žiada vysloviť, že uvedené podania sťažovateľky ako navrhovateľky z 11. októbra 2006 urobené elektronickými prostriedkami a podpísané zaručeným elektronickým podpisom boli urobené zákonom ustanoveným spôsobom, pričom sa okresnému súdu prikazuje na základe týchto podaní konať. Požaduje tiež priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume po 10 000 Sk v každej veci. Napokon sa domáha náhrady trov právneho zastúpenia.

4. Z prípisu okresného súdu sp. zn. Spr. 1749/06 z 20. októbra 2006 adresovaného právnenému zástupcovi sťažovateľky vyplýva, že 19. októbra 2006 okresný súd dostal list z 11. októbra 2006 v súvislosti s podaniami urobenými elektronickými prostriedkami na DVD nosiči. Podanie s prílohami mu bolo vrátené, lebo okresný súd doteraz nemá splnené podmienky na prijímanie podaní elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov.

5. Z prípisu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) č. 3554/2006-50 z 31. marca 2006 vyplýva, že viaceré súde sa obrátili na

ministerstvo spravodlivosti so žiadosťou o usmernenie, akým spôsobom prijímať podania podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Uvedený problém sa vyskytol v nadväznosti na list advokáta JUDr. M. P., ktorý je označený ako „*Sprievodný list k návrhu*“. Oznamuje ním ako splnomocnený zástupca sťažovateľky, že podal žaloby o vydanie platobných rozkazov vrátane príloh formou elektronických prostriedkov podpísaných zaručeným elektronickým podpisom podľa § 42 ods. 1 OSP a urobil podanie elektronickými prostriedkami podpísanými zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona na DVD nosiči. Uvedený list nie je podľa názoru ministerstva spravodlivosti podaním podľa § 42 ods. 1 OSP. Preto ministerstvo spravodlivosti odporúča zapísať tento list do registra Spr a neklasifikovať ho ako podanie vo veci. Spôsob a postup používania elektronického podpisu v obchodnom a administratívnom styku upravujú osobitné predpisy, ktoré ustanovujú podmienky na jeho používanie. Podrobnejšiu analýzu problematiky používania zaručeného elektronického podpisu v nadväznosti na § 42 ods. 1 OSP zašle ministerstvo spravodlivosti súdom 3. apríla 2006.

6. Z prípisu ministerstva spravodlivosti č. 3554/2006-50 z 3. apríla 2006 vyplýva, že vyhotovovanie a používanie elektronického podpisu, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri používaní elektronického podpisu, hodnovernosť a ochranu elektronických dokumentov podpísaných elektronickým podpisom upravuje zákon o elektronickom podpise. Podľa tohto zákona možno v styku s verejnou mocou (teda aj súdmi) používať iba zaručený elektronický podpis. Overovateľ overuje elektronický podpis prostriedkami na overovanie elektronického podpisu využitím podpísaného elektronického dokumentu a verejného kľúča patriaceho udávanému podpisovateľovi. Pri overovaní elektronického podpisu overovateľ môže požadovať overenie pravosti verejného kľúča, to znamená toho, že verejný kľúč patrí podpisovateľovi. Na tento účel môže použiť certifikát verejného kľúča podpisovateľa. Pri overovaní zaručeného elektronického podpisu overovateľ na základe kvalifikovaného certifikátu verejného kľúča overí, či verejný kľúč na overenie zaručeného elektronického podpisu patrí podpisovateľovi. Odoslanie, prijatie alebo potvrdenie odoslania, alebo potvrdenie prijatia elektronického dokumentu podpísaného platným zaručeným elektronickým podpisom medzi orgánmi verejnej moci alebo orgánmi verejnej správy, alebo medzi orgánom verejnej moci a fyzickou osobou, alebo medzi

orgánom verejnej správy a fyzickou osobou, alebo medzi orgánom verejnej moci a právnickou osobou, alebo medzi orgánom verejnej správy a právnickou osobou sa považuje za administratívny styk, v rámci ktorého je možné používať výlučne zaručený elektronický podpis. Orgán verejnej moci alebo orgán verejnej správy prijíma, odosiela, overuje, potvrdzuje a spracúva elektronické dokumenty prostredníctvom elektronickej podateľne. Elektronická podateľňa sa zriaďuje v prípade, ak orgán verejnej moci alebo orgán verejnej správy využíva zaručený elektronický podpis na prijímanie, odosielanie, overovanie, potvrdzovanie a spracovanie elektronických dokumentov v styku s fyzickými osobami alebo s právnickými osobami, alebo s inými orgánmi verejnej moci a orgánmi verejnej správy. Minimálne požiadavky, ktoré sa kladú na používanie elektronickej podateľne, ustanovuje vyhláška Národného bezpečnostného úradu č. 542/2002 Z. z. o spôsobe a postupe používania elektronického podpisu v obchodnom a administratívnom styku. Na zabezpečenie využívania služieb elektronickej podateľne orgán verejnej moci alebo orgán verejnej správy po jej zriadení zverejní písomnou formou a prostredníctvom siete na prenos údajov elektronickou formou

- a) zoznam úplných elektronických adries umožňujúcich styk s elektronickou podateľňou,
- b) adresu umiestnenia elektronickej podateľne a adresu, na ktorej možno s orgánom verejnej moci alebo s orgánom verejnej správy komunikovať o otázkach využívania a činnosti elektronickej podateľne,
- c) zoznam kvalifikovaných certifikátov alebo úplnú elektronickú adresu, na ktorej sa nachádza zoznam kvalifikovaných certifikátov všetkých zamestnancov orgánu verejnej moci alebo orgánu verejnej správy, ktorí zabezpečujú prevádzku elektronickej podateľne,
- d) formáty elektronických dokumentov z množiny prípustných formátov podľa prílohy vyhlášky, ktoré elektronická podateľňa prijíma,
- e) typy a charakteristiky nosičov údajov, na ktorých elektronická podateľňa elektronické dokumenty prijíma,
- f) pravidiel zasielania elektronických dokumentov a potvrdzovania ich prijatia vrátane možného časového obmedzenia styku s elektronickou podateľňou,

g) zoznam typov prijímaných elektronických dokumentov a spôsob získania elektronických predlôh podaní.

Pri manipulácii s elektronickým dokumentom, najmä pri potvrdzovaní jeho prijatia alebo postúpení na ďalšiu manipuláciu využíva elektronická podateľňa službu časovej pečiatky. Vzhľadom na skutočnosť, že súdy Slovenskej republiky nemajú k dispozícii elektronickú podateľňu, nie sú v súčasnosti splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom,

neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zásah do uvedených práv má spočívať v tom, že okresný súd sa odmietol zaoberať jej žalobami (návrhmi na vydanie platobného rozkazu) z dôvodu, že nie je z hľadiska organizačného a materiálno-technického vybavenia schopný prijímať elektronické podania so zaručeným elektronickým podpisom, hoci príslušný zákonný procesný predpis (Občiansky súdny poriadok) podanie takouto formou pripúšťa.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde možno sťažnosť podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu (do základných práv alebo slobôd sťažovateľa). Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 62/02, III. ÚS 254/04). Jednou zo zákonných podmienok na jej prijatie na ďalšie konanie je jej podanie v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených listinných dôkazov je zrejmé, že sťažovateľka podala žaloby elektronickými prostriedkami prvýkrát 31. marca 2006. Okresný súd vrátil sťažovateľke doručené DVD nosiče obsahujúce elektronické podania v prílohe listu z 3. apríla 2006, zároveň jej oznámil, že jej list nie je podaním podľa § 42 ods. 1 OSP, bol zaregistrovaný do registra Spr a nebol klasifikovaný ako podanie vo veci, a to vzhľadom na skutočnosť, že sudy nemajú k dispozícii elektronickú podateľňu, a preto v súčasnosti nie sú splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podaní elektronickou formou

prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov. Tento list bol sťažovateľke doručený v priebehu apríla 2006, a to najneskôr do 26. apríla 2006, keď sťažovateľka listom z uvedeného dňa reagovala na oznámenie okresného súdu.

Sťažovateľka sa o všetkých podstatných skutkových okolnostiach, v ktorých vidí zásah do svojich základných práv a slobôd, dozvedela najneskôr do 26. apríla 2006. V súlade s ustanovením § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jej preto najneskôr v uvedený deň začala plynúť dvojmesačná zákonná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ústavy vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočívajúcom v neakceptovaní podaní (návrhov na začatie konania) urobených elektronickými prostriedkami zo strany okresného súdu.

Sťažovateľka sa však na ústavný súd obrátila až sťažnosťou z 13. decembra 2006 doručenou ústavnému súdu 14. decembra 2006, teda zjavne po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty dvoch mesiacov (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Vzhľadom na túto skutočnosť je jej sťažnosť podaná oneskorene.

Opakovaný pokus sťažovateľky z 19. októbra 2006 o podanie uvedených žalôb nie je z hľadiska plynutia lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde právne významný. Vzhľadom na podstatné skutkové a právne okolnosti a na povahu namietaného zásahu (konanie, následok a dôvody, pre ktoré bolo prijatie elektronických podaní okresným súdom odopreté) zostala totožnosť (identita) zásahu, ktorý sťažovateľka namieta vo vzťahu k svojim právam zaručeným v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, zachovaná, aj pokiaľ ide o opakovaný pokus urobiť zamýšľané podania elektronickými prostriedkami a ich následné neprijatie zo strany okresného súdu (ten v liste z 20. októbra 2006 poukazuje na rovnaký dôvod neprijatia ako v liste z 3. apríla 2006). O tomto zásahu sa sťažovateľka dozvedela už v apríli 2006. Okolnosti, za ktorých k nemu malo dôjsť, jej boli známe (čo vyplýva z jej argumentácie, ako aj z listín pripojených k sťažnosti) vrátane skutočnosti, že elektronickou podateľňou v zmysle osobitných predpisov nedisponoval v uvedenom čase žiaden súd v Slovenskej republike, pričom ministerstvo spravodlivosti listom z 3. apríla 2006 oznámilo okresným súdom svoje stanovisko k prijímaniu a používaniu elektronických

podaní uvedúc: „...Elektronická podateľňa sa zriaďuje v prípade, ak orgán verejnej moci alebo orgán verejnej správy využíva zaručený elektronický podpis ... v styku s fyzickými osobami alebo s právnickými osobami ... Vzhľadom na skutočnosť, že súdy Slovenskej republiky nemajú k dispozícii elektronickú podateľňu, nie sú v súčasnosti splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou...“ (sťažovateľka obsah uvedeného stanoviska poznala, keďže naň reagovala v liste z 26. apríla 2006, pozn.).

Uvedené skutočnosti neumožňovali sťažovateľke rozumne predpokladať, že by pri druhom pokuse o podanie žalôb elektronickou formou v takom krátkom čase malo, resp. mohlo dôjsť k zmene stanoviska príslušného okresného súdu. Opakovanie pokusu o podanie žalôb formou elektronických podaní v októbri 2006 preto ústavný súd považoval iba za formálny a účelový úkon zo strany sťažovateľky aj napriek jej tvrdeniu, že tak urobila preto, lebo Okresný súd Trnava odstránil technické nedostatky, pre ktoré neprijal pôvodné podanie. Sťažovateľka neuviedla žiadnu konkrétnu relevantnú skutočnosť, ktorá by odôvodňovala takýto predpoklad.

Ústavný súd preto sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene (podobne pozri III. ÚS 129/07, III. ÚS 130/07, III. ÚS 131/07, III. ÚS 142/07, III. ÚS 143/07, II. ÚS 123/07, II. ÚS 124/07, II. ÚS 132/07, II. ÚS 133/07, II. ÚS 138/07, II. ÚS 139/07).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2008